

Posudek na práci J. Lesáka: Poetika titulu v pojetí současné české prózy

Práce zastihuje reprezentativní vzorek titulů (ve smyslu knih) publikovaných/vzniklých po roce 1990 a vytváří tak dostatečnou bázi pro analýzu metodologicky a teoreticky přesvědčivě rozvrženou v úvodní pasáži studie. Diskutabilní tak pro mne spíše zůstává samotný její titul. Jde o to, zda charakteru a zacílení analýzy spíše (či do značné míry) neodpovídá oblast estetiky. Toto podezření se zvětšuje zvláště v souvislosti s velmi cennými postřehy, které z práce vyplývají a které se vztahují k oblasti recepce a jejího modelování.

Práce kolegy Lesáka je prací s velmi intenzivním a promyšleným založením, navíc je prací, která jen jednoduše nekopíruje stávající návrhy v oblasti určené jejím tématem, ale tvořivým způsobem je zvažuje a doslovuje. Přesvědčuje tak na jedné straně dobrým teoretickým zvládnutím tématu a odborné literatury k tématu, a na straně druhé i rozsáhlým souborem fikční i nonfikční literatury, z něhož čerpá.

Na této rovině se práce proměňuje v pozoruhodně všestranně navrženou typologii literárních titulů a autor zde prokazuje svoji schopnost systematického myšlení, zůstává však víceméně v intencích teoretických či výkladových studií, na které se odvolává (především Hodrová a Peterka), přesto, že jim poskytuje zevrubnější podobu.

Teprve na druhé rovině tak pro mne práce představuje přesvědčivý text pro obhajobu v rigorózním řízení. Na této druhé rovině se ona první stává pro kolegu Lesáka pouze metodologickým východiskem, které však umožňuje přesné a výstižné postřehy. Druhá rovina práce se totiž vydává směrem k interpretaci, a tedy k funkčnímu určení literárních titulů. Prostřednictvím bystrých analýz funkčního aspektu se vydáváme na hranici mezi literaturou a sociologií; tituly knih mají náhle obrovský potenciál podat důležité svědectví o stavu a vývoji společnosti, pro níž je literatura určena či v jejímž kontextu vzniká – a to aniž bychom opouštěli doménu literární vědy. „Sociologická dimenze“ titulu je prvním ze zisků této práce. Jiným, neméně důležitým ziskem, se stává navržení či zpřesnění nástrojů pro určení vztahu textu k umělecké či populární literatuře – nástrojů, které poskytuje sémiotika titulu. Právě v oblasti analýzy funkce titulů se ukazuje, jaké typy titulů jsou preferovány tou kterou částí literární produkce. Přesto, že se nejedná o nástroj zcela spolehlivý (vzhledem k hlavnímu předmětu našeho bádání by se ostatně tento požadavek - a z něho plynoucí tvrzení - musel zdát jako neudržitelný), poskytuje literární vědě důležitý sémiotický instrument. Ostatně jeho platnost přesvědčivě dokládá analýza titulů M. Viewegha, u nichž se ukazuje potřeba oslovení nenáročného čtenáře populární literatury a které tak ukazují projekt modelového čtenáře.

Bylo by ovšem nespravedlivé tvrdit, že zisky práce je možné najít jen na zmíněné druhé rovině. I systematicčnost a propracovanost první roviny je velmi podstatnou a ocenění hodnou devizou. Její zhodnocující význam se však ukazuje až v kontaktu s druhou zmíněnou. Bylo by ostatně zajímavé rozpracovat analýzu titulu ještě z dalších pohledů. Tím prvním by mohlo být zesílení recepčního přístupu, který prací na mnoha místech prosvítá. Tady by své místo jistě našel koncept modelového autora//čtenáře titulu. Rovněž by bylo nesporně zajímavé sledovat proměnu titulu z diachronního hlediska. A to nejenom na rozloze desetiletí (popř. dvacetiletí), na němž se pohybuje předložená práce, ale v delším časovém horizontu. Címž by zesílil aspekt titulu jako sociologicko-kulturního fenoménu. I v předložené podobě však práce splňuje náročná kritéria rigorózní práce, a proto souhlasím, aby byla postoupena k obhajobě - o jejíž úspěšnosti jsem přesvědčen.

Doc. PhDr. Tomáš Kubíček, PhD.